

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 336.581

Бражко О.В.

*д.н. з держ.упр., професор, завідувач кафедри маркетингу,
Запорізький інститут економіки та інформаційних технологій*

РЕЖИМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРОМИСЛОВОЇ КОРПОРАЦІЇ

Постановка проблеми. Сучасні умови, в яких здійснюється розвиток суб'єктів господарювання, визначаються відсутністю економічної стабільності. Обставини світової фінансової кризи знижують ефективність галузей реального сектора економіки. Зниження економічної ефективності виробництва підвищує соціальну напруженість суспільства. У цих умовах особливої актуальності набувають питання збалансованого економічного розвитку суб'єктів господарювання на основі управління параметрами, що визначають їх внутрішню структуру.

Найважливішими складовими господарської діяльності є інноваційна і інвестиційна діяльність. Виробництво і реалізація інноваційної продукції, як необхідний крок виживання в сучасних умовах, пов'язане з оновленням основних фондів, що вимагає акумуляції великого обсягу інвестиційних ресурсів [1]. Часовий простір між інвестуванням у виробництво інноваційної продукції і отриманням віддачі у вигляді виручки і прибутку вимагає рішення проблем управління збалансованим розвитком інноваційної і інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. Але забезпечення збалансованого економічного розвитку промислових корпорацій пов'язане з рядом проблем.

По-перше, існує проблема раціонального поєднання інновацій різного ступеня радикальності, оскільки вірогідність повернення інвестицій входить в протиріччя з їх потенційним обсягом.

По-друге, існує проблема збалансованого інвестування усіх основних напрямів створення інноваційної продукції, починаючи від маркетингових досліджень і закінчуючи закріпленням авторських прав на інноваційну продукцію за промисловою корпорацією [2].

По-третє, існує проблема запасу інвестиційних можливостей, оскільки для матеріалізації інновацій необхідний об'єм інвестицій, який при виявленні нових фактів і додаткових ефектів, може як збільшуватись, так і зменшуватись.

Таким чином, об'єктивна необхідність зміщення вектору економічного розвитку промислових корпорацій у бік інноваційного, вимагає забезпечення збалансованості їх інноваційної і інвестиційної діяльності, чому і присвячена стаття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та практичним проблемам інноваційно-інвестиційного розвитку економіки присвятили свої наукові праці такі відомі вчені, як: І. Ансофф, Е. Менсфілд, Г. Менш, Б. Санто, Д. Сахал, Р. Солоу, Р. Форрестер, Б. Твісс, Й. Шумпетер; російські вчені-економісти - Л. Бляхман, В. Ганштак, С. Глазьев, О. Градов, Б. Гринчель, В. Зайцев, М. Кондратьєв, Г. Метт, Е. Сапіро, Д. Палтерович, Т. Хачатуров. Серед українських науковців, роботи яких присвячені дослідженням даної проблеми, варто виділити: А. Амошу, Ю. Бажала, Л. Безчасного, А. Гальчинського, В. Гейця, М. Герасимчука, Н. Гончарову, Г. Доброва, П. Завліна, Г. Калитича, З. Коровіну, О. Лапко, І. Лукінова, Б. Маліцко, Л. Матросову, О. Мертенса, Л. Нейкову, В. Олександрову, А. Пересаду, П. Рогожина, О. Савчука, Л. Смоляр, Д. Черваньова.

Разом з тим, об'єктивна необхідність поглиблення теоретичних досліджень і методологічних підходів для ефективного управління інноваційно-інвестиційною діяльністю промислової корпорації, формування ефективного інноваційно-інвестиційного портфеля та удосконалення процесу прийняття оптимальних управлінських рішень у ринкових умовах обумовили актуальність та визначили мету і завдання статті.

Постановка завдання. Враховуючи вищевикладене, метою дослідження є процес управління інноваційно-інвестиційною діяльністю промислової корпорації в різних режимах її функціонування. Основна увага приділена управлінню параметрами інноваційного проекту і функції згортання інноваційного рішення у разі несприятливих систематичних змін зовнішнього середовища, з метою збереження виробничої структури промислової корпорації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сталий організаційно-економічний розвиток промислових корпорацій в умовах структурної трансформації можливий при формуванні відповідного механізму, який забезпечує передачу дії від рушійних сил (зовнішніх і внутрішніх чинників, причин) до внутрішніх і зовнішніх елементів промислової корпорації та обумовлює перетворення її організаційної структури, якісних і кількісних характеристик економічної діяльності [3]. Для повного розуміння режимів

управління інноваційно-інвестиційною діяльністю промислових корпорацій необхідно розглянути їх інноваційну, інвестиційну і виробничу структури (рис. 1). Інноваційна структура є інноваційним підприємством з оточенням його зовнішніми венчурними компаніями та інноваційною інфраструктурою у вигляді основних фондів, що забезпечують інноваційну і господарську діяльність, що призводить до випуску готового інноваційного продукту [4].

Рис. 1. Напрями інвестиційної діяльності в режимі «crash-management»

Інвестиційна структура призначена для забезпечення діяльності інноваційної структури, а також для генерації ресурсів інноваційних проектів майбутніх поколінь. Інвестиційна структура складається з головного підприємства і групи інвестиційних фондів різного призначення, що формують фінансові, матеріальні і нематеріальні ресурси для інноваційного підприємства. Виробнича структура корпорації призначена для випуску і реалізації конкурентоздатного традиційного готового продукту [5].

Замовник чинить безпосередній вплив на якісні та кількісні характеристики готового продукту ((a) рис. 1), який, в свою чергу, з поліпшеними кваліметричними характеристиками заповнює вільні ринкові ніші, підвищуючи науково-технічний потенціал профільного ринку ((b) рис. 1).

Виробнича структура створює зовнішній, відносно себе, ресурсний потік для проведення інноваційно-інвестиційної діяльності. Інвестиційна структура формує, витрачає і відновлює матеріальні, нематеріальні і фінансові ресурси. Інноваційна структура забезпечує створення інноваційного проекту в повній відповідності з інвестиційним потенціалом промислової корпорації. Усі три структури працюють в режимі soft management, який є найбільш придатним для управління інноваційно-інвестиційною діяльністю, оскільки після завершення інноваційного проекту зберігає інвестиційну і виробничу структури промислової корпорації.

Для початкової стадії інноваційно-інвестиційної діяльності характерна низька капіталізація інноваційного проекту і високий ступінь невизначеності внутрішньої норми рентабельності. У цих обставинах менеджмент корпорації приймає рішення про реструктуризацію, спрощення або згортання інноваційної структури на користь збереження виробничої структури, (зв'язок (c), рис. 1).

Для кінцевої стадії інноваційно-інвестиційної діяльності характерна висока капіталізація інноваційного проекту, (наприклад, в порівнянні з капіталізацією головного підприємства або зовнішніми виробничими структурами), а також граничний рівень внутрішньої норми рентабельності (Internal Rate of Return – IRR). При задовільному значенні IRR і достатності ресурсів приймається рішення про згортання виробничої структури корпорації на користь збереження інноваційного проекту, (зв'язок (d), рис. 1). Згортання виробничої структури може бути здійснене шляхом реалізації або продажу виробничих потужностей корпорації, або їх злиття з інноваційним проектом [6].

Схема реструктуризації основних структур промислової корпорації складається з двох напрямів (A) і (B), призначених для різних фаз ведення інвестиційної діяльності в режимі crash-management або закритичного управління (рис. 2).

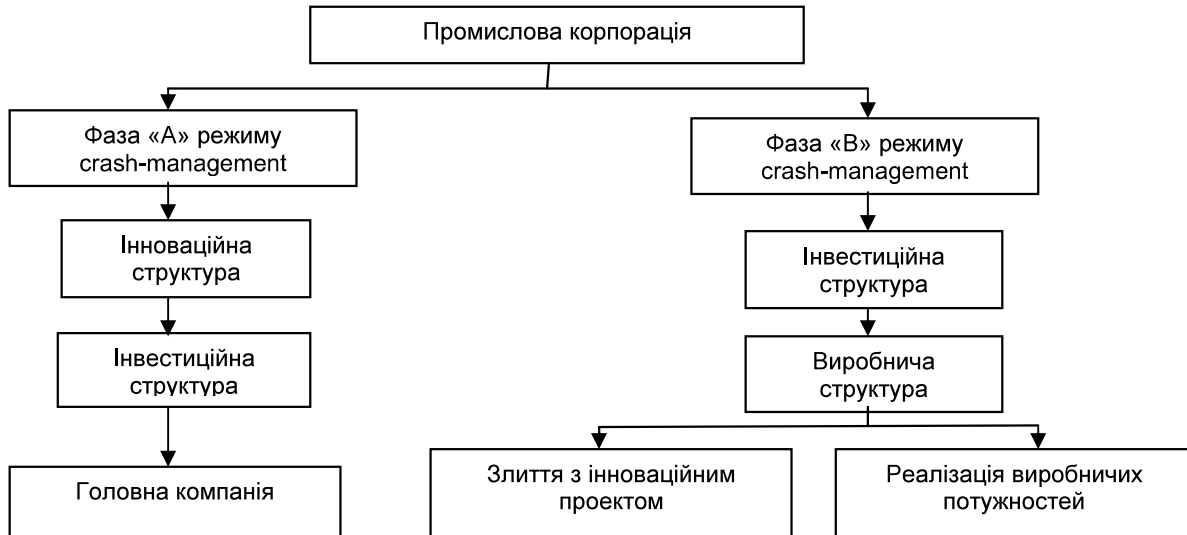

Рис. 2. Схема реструктуризації промислової корпорації при управлінні інвестиційною діяльністю у режимі crash-management

Фаза (А) визначає пріоритет виробничої структури промислової корпорації, фаза (В) - пріоритет інноваційної структури. Фаза (А) передбачає реструктуризацію, спрощення і, зрештою, згортання інноваційної структури при її економічній неспроможності. У другу чергу, фаза (А) передбачає згортання інвестиційної структури, призначеної для впровадження зовнішніх інноваційних проектів. В процесі ліквідації зовнішньої інвестиційної структури ресурси, що вивільнюються, спрямовуються на внутрішню інноваційну діяльність головної компанії, призначену для модифікації готового продукту з метою підвищення його конкурентоспроможності.

Фаза (В) передбачає реструктуризацію, спрощення і ліквідацію інвестиційної структури промислової корпорації при прогнозованій готовності інноваційного проекту. Усі елементи інвестиційної структури в режимі витрати ресурсів орієнтовані на підвищення капіталізації інноваційного проекту. Ліквідація інвестиційних фондів різного призначення різко знижує витрати на утримання інвестиційної структури промислової корпорації. У другу чергу фаза (В) припускає згортання промислової структури корпорації як основного джерела інвестиційних ресурсів, від тривалості функціонування якого залежить величина інвестиційного потенціалу корпорації і завершення інноваційного проекту в необхідні терміни і із заданими характеристиками [7].

Ієрархія управління структурою інвестиційного проекту зображена на рис. 3.

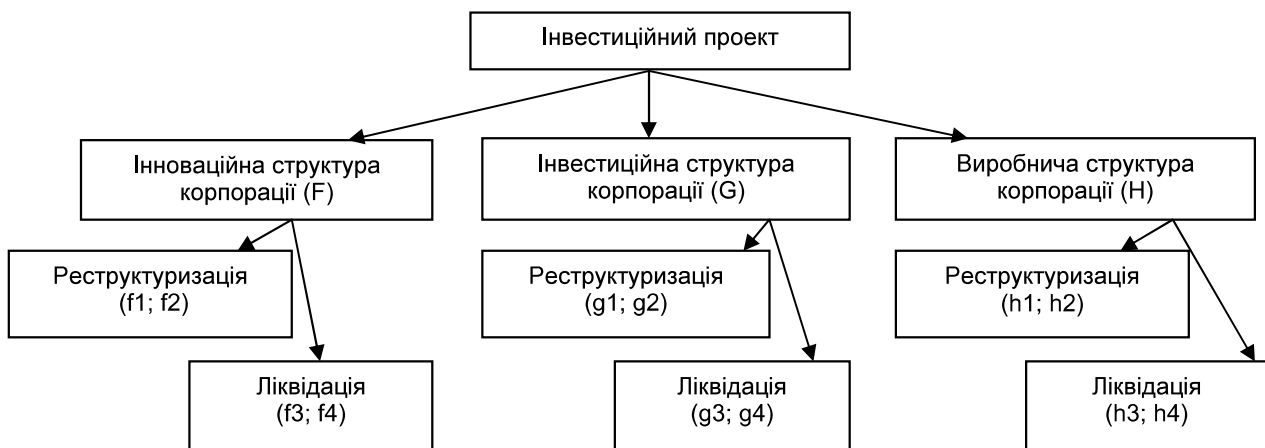

Рис. 3. Ієрархія управління структурою інвестиційного проекту

Головною метою управління є доведення структури головного підприємства, промислової корпорації і інноваційного проекту до такого вигляду, що відповідає, в достатній мірі, інвестиційним можливостям корпорації для продовження інвестиційної діяльності в поточний інноваційний проект [8]. Такі зустрічні реструктуризаційні та інвестиційні управлінські дії забезпечують достатні умови для отримання єдиного рішення незалежно від позитивного або негативного завершення інноваційного проекту. Функція управління може мати наступний вигляд:

$$P = j_3(F(f_i); G(g_j); H(h_k)), \text{ де } i=1, n, j=1, m, k=1,1, \quad (1)$$

де P - структура інвестиційного проекту, що складається з головного підприємства, промислової корпорації і інноваційного проекту;

j_3 - функція управління реструктуризацією інвестиційного проекту;

$F(f_i)$ - функція управління реструктуризацією інноваційного рішення. У разі перевищення поточних потреб в інвестиціях для інноваційного проекту над інвестиційними можливостями промислової корпорації, виникає необхідність в реструктуризації або спрощенні технічного інноваційного рішення з метою відповідності його параметрів величині інвестиційного потенціалу промислової корпорації;

$G(g_j)$ - функція управління реструктуризацією інвестиційної структури корпорації з метою узгодження інвестиційних потреб інноваційного проекту і інвестиційного потенціалу корпорації;

$H(h_k)$ - функція управління реструктуризацією виробничої структури корпорації з метою злиття виробничого потенціалу корпорації з інноваційним проектом на завершальних етапах інвестиційної діяльності, або у разі продажу (реалізації) компанії, якщо її акції котируються на фондовому ринку, з метою поповнення ресурсів для своєчасного завершення інноваційного проекту.

Управління аргументом (f_1) надасть можливість адміністративно спростити інноваційне рішення шляхом змінювання терміну здачі об'єкта в експлуатацію, що дозволить розтягнути в часі витрати ресурсів через інвестиційні канали, і істотно скоротити місткість інвестиційного потоку. Управління аргументом (f_2) дозволить провести технічну реструктуризацію інноваційного рішення в бік скорочення номенклатури продукції, що випускається, і, як наслідок, спростити технологічні процеси і виробничі лінії. Управління аргументом (f_3) дозволить скоротити витрати на інноваційну діяльність, що проводиться поза рамками промислової корпорації. Управління аргументом (f_4) спрямоване на послідовну реалізацію основних фондів інноваційного підприємства, що стосуються землевідведення, виробничих будівель, споруд і технологічних ліній, зведених до моменту ухвалення рішення про згортання інноваційної структури корпорації на користь збереження виробничих потужностей головної компанії.

Управління аргументом (g_1) дозволить вивести за межі інноваційно-інвестиційної діяльності зовнішні кредитні організації та інвестиційні інститути, фінансовий ресурс яких має вартість, що знижує інвестиційний потенціал промислової корпорації. Ці дії здійснюються паралельно з реструктуризацією інноваційного рішення.

Управління аргументом (g_2) дозволить вивести за межі корпорації зовнішні спеціалізовані інвестиційні фонди, виручка від реалізації яких може бути спрямована в інноваційний проект, або на підтримку інноваційної діяльності головної компанії.

Управління аргументом (g_3) дозволить вивести за межі інвестиційної структури корпорації внутрішньокорпоративні фонди, що взяли на себе функції лізингових і факторингових агентів. В цьому випадку цими агентами стають зовнішні по відношенню до корпорації компанії.

Управління аргументом (g_4) дозволить припинити інноваційно-інвестиційну діяльність головної компанії, спрямовану на зовнішні інноваційні проекти на макрорівні, за умови збереження інноваційної діяльності на мікрорівні. Тут йдеться про припинення примусового зростання інвестиційного потенціалу. Примусове зростання на базі тимчасового поліпшення основних економічних показників вимагає витрат на відновлення фінансової структури головного підприємства, а приріст потенціалу на основі зменшення внутрішніх ризиків вимагає постійних витрат на маркетингові дослідження регіонального, споживчого і продуктового секторів ринку збуту [9]. Вважається, що за наявності постійних несприятливих зовнішніх дій, наприклад, таких, як підвищення темпів інфляції, ринок збуту відрізняється негативними тенденціями, такими як відсутність попиту, пов'язаного з низькою купівельною спроможністю замовника.

Управління аргументом (h_1) дозволить скасувати комерційну діяльність, спрямовану на забезпечення збуту продукції головної компанії. В цьому випадку маркетингова і комерційна діяльність переходить до інноваційного підприємства і займається дослідженням цільового ринку збуту для інноваційного продукту нового покоління.

Управління аргументом (h_2) дозволить провести реалізацію, або у разі технічної можливості, перепрофілювати підприємства зовнішнього сервісу на обслуговування нового інноваційного продукту. Управління аргументом (h_3) дозволить реалізувати або перепрофілювати регіональні виробничі структури на інноваційний продукт нового покоління.

Управління аргументом (h_4) дозволить провести реструктуризацію виробничих потужностей і основних фондів головної компанії. Морально застарілі і фізично зношені технологічні лінії, виробничі будівлі і споруди можуть бути здані в оренду або реалізовані. Передові незношені технологічні лінії вводяться до складу створеного інноваційного підприємства, скорочуючи вартість і терміни введення в дію інноваційного проекту.

Отже, процес управління інноваційно-інвестиційною діяльністю промислової корпорації заснований на взаємодії аргументів функцій одного або декількох рівнів з метою впорядкованого і спрямованого надходження ресурсів в інноваційний проект відповідно до його потреб у сучасних реаліях.

Висновки з проведеного дослідження. Створення нових і ефективне використання діючих виробничих потужностей для випуску інноваційного товару, забезпечується в результаті збалансованого розвитку інвестиційного ресурсу у вигляді фондового капіталу і інтелектуального ресурсу у вигляді інноваційного проекту. Реалізація інноваційного товару здійснюється у рамках попиту, що склався, і спрямована на формування ресурсного забезпечення, достатнього для успішного подолання негативних фактів і наслідків чергової економічної кризи.

Визначення нового стратегічного вектору інноваційного розвитку є процесом створення підвищених значень функції економічної ефективності. Система збалансованого розвитку буде ефективна тільки у тому випадку, якщо економічна ефективність усіх складових її підсистем дозволить здолати негативні наслідки і повернути параметри економічного розвитку на докризовий рівень протягом поточного життєвого циклу промислової корпорації. Період депресії в життєвому циклі промислової корпорації вважається економічно доцільним тільки у тому випадку, якщо обсяг притягнених інвестиційних ресурсів, необхідних для формування стратегії інноваційного розвитку, компенсується в результаті реалізації інноваційних товарів, що мають попит у суспільства.

Бібліографічний список

1. Бурлака В. Пріоритети інноваційного розвитку в українській економіці / В. Бурлака // Діловий вісник. – 2010. – № 12 (199). – С. 18-22.
2. Данько М. С. Формування корпоративних структур в Україні / М. С. Данько // Економіка і прогнозування. - 2005. - № 4. - С. 50-66.
3. Голуб Н. Ю. Організаційно-економічний розвиток промислових корпорацій в Україні: галузевий аспект / Н. Ю. Голуб, І. С. Вода // Економічний вісник Донбасу. – 2010. - № 3 (21). - С. 134-138.
4. Семенов А. С. Венчурное финансирование инновационной деятельности / А. С. Семенов, А. И. Каширин // Инновации. – 2006. – № 1 (88). – С. 29-37.
5. Малюта Л. Упровадження інтегрованої моделі управління активізацією інноваційної діяльності вітчизняних підприємств / Л. Малюта // Галицький економічний вісник. - 2011. - № 2(31). - С. 33-38.
6. Гаман М. Світовий досвід стимулювання інновацій та можливості його застосування в Україні / М. Гаман // Вісник національної академії державного управління. – 2004. - № 1. – С. 213-217.
7. Боярко І. М. Оцінка інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання / І. М. Боярко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. - № 7. – С. 90-99.
8. Якубовський М. Концептуальні основи стратегії розвитку промисловості на період до 2017 року / М. Якубовський, В. Новицький, Ю. Кіндзерський // Економіка України. - 2007. - № 11. - С. 4-20.
9. Гомольська В. В. Організаційно-економічні аспекти поліпшення інвестиційного клімату підприємства / В. В. Гомольська // Регіональна економіка. – 2003. – № 3. – С. 62-70.

Анотація

У статті розглянутий процес управління інноваційно-інвестиційною діяльністю промислової корпорації в різних режимах її функціонування. Основна увага приділена управлінню параметрами інноваційного проекту і функції згортання інноваційного рішення у разі несприятливих систематичних змін зовнішнього середовища, з метою збереження виробничої структури промислової корпорації.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційна діяльність, промислова корпорація, інноваційний проект, функції згортання інноваційного рішення.

Аннотация

В статье рассмотрен процесс управления инновационно-инвестиционной деятельностью промышленной корпорации в разных режимах ее функционирования. Основное внимание уделено управлению параметрами инновационного проекта и функции свертывания инновационного решения в случае неблагоприятных систематических изменений внешней среды, с целью сохранения производственной структуры промышленной корпорации.

Ключевые слова: инновационно-инвестиционная деятельность, промышленная корпорация, инновационный проект, функции свертывания инновационного решения.

Annotation

In article managerial process by is innovative-investment activity of industrial corporation in different modes of its functioning is considered. The basic attention is given management in parametres of the innovative project and function of curling of the innovative decision in case of adverse regular changes of an environment, for the purpose of preservation of industrial structure of industrial corporation

Key words: is innovative-investment activity, industrial corporation, the innovative project, functions of curling of the innovative decision.